

Referat møte Troms Kraft Vind og Mauken/Tromsdalen reinbeitedistrikt

Sted og dato: Vollan Gjestestue, 16. april 2024

Deltakere:

Aslak Tore Eira, reineier
Johan Anders Oskal, leder
Johan Eira, Protect Sapmi
Karen Anette Anti, reineier (deltok på teams)
Hilde Sjurelv, adm.dir Troms Kraft Vind AS
Geir Håvard Hanssen, forretningsutvikler Troms Kraft Vind AS
Ola Ørjavik, analytiker Troms Kraft AS
Harald Karlstrøm, WSP

Referat fra møtet:

Hilde Sjurelv innledet og ønsket velkommen til møtet. Formålet med møtet var å belyse arealbruken til Mauken/Tromsdalen reinbeitedistrikt. Reinbeitedistriktet ønsket innledningsvis å påpeke at infrastruktur kan flyttes, det kan ikke beitelandet. Mauken/Tromsdalen reinbeitedistrikt redegjorde på møtet for deres arealbruk:

Mauken/Tromsdalen RBD ligger mellom kyst og innland og er prisgitt været. Distriktet driver annerledes enn reinbeitedistriktene i Finnmark. De har ikke like gode beiter. Det kreves derfor større områder til reindrift. Mauken/Tromsdalen RBD har et stort vinterbeite, men det kreves et stort område for å sikre beite om vinteren. Mindre område vil gi for lite mat.

Distriktet roterer beiteland (rotasjonsbruk). De beiter intensivt i 2-4 år innenfor et område, deretter lar de dette området hvile noen år før de vender tilbake. Skrinnere vegetasjon krever at en roterer på beitet.

Distriktet har vært hele vintre i Omasvárri og Strupfjellet. Dette er et fullverdig vinterbeite for distriktet. Området nord før Omasvárri og Strupfjellet (Slettjellet og skogsområdene rundt) vil trolig også gå tapt. Vindkraftverket vil ifølge distriktet skape en flaskehals som gjør det vanskelig å flytte reinen fra Takvatnet til Slettjellet. Omasvárri og Strupfjellet er svært sentralt for Mauken/Tromsdalen RBD.

Skytefeltet tar en stor del av distriktets beiteland. Fjellandsbyen tar ikke store arealer, men bidrar til økt aktivitet i området om vinteren. Reinen får ikke ro til beite. Distriktet ser hele området under ett.

Mauken/Tromsdalen RBD ser at områder som er bra for vindkraft også er de områdene som egner seg godt for reindrift. Dette er fjellområder med mye vind, hvor snøen blåser av og hvor det blir tidligere bart om våren. Omasvárri og Strupfjellet er store fjell som holder godt på reinen.

Mauken/Tromsdalen RBD er i Tromsøområdet om sommeren. De flyttet tidligere reinen over fjorden, men allerede i 1965 begynte de å bruke pram til frakt. I dag får de ikke støtte til bruk av pram. De flytter derfor reinen med bil.

Distriktet består av tre siidaer. Disse driver separat vinter og sommer.

Omasvarri benyttes tidlig vinter og sent på vinteren. Det tiner raskt på fjellet, og det er mykere snø på høsten. Midt på vinteren er det mye og hard snø. Det er også gode beiter i skogen nedenfor de to toppene. Her er det mye vegetasjon, bl.a. ved Andorvannet, hvor det er lav bjørkeskog. Disse områdene ligger i tilknytning til fjellet.

Områdets beskaffenhet: Omasvárri og Strupfjellet betegnes som tidlig vinterbeite. Det er et sted å stoppe for reinen hvor det er lite snø og bra tilgang på beite. Når det blåser så mye vil rabbene bli bare for snø. Dette gir tidlig smelting på våren. Om du flytter turbinen noen meter, så vil unnvikelseeffekten ifølge distriktet uansett bidra til at området er tapt.

Mauken/Tromsdalen RBD er det distriktet i Troms med størst inngrep, sommer og vinter. Sambruk er et kjent ord for distriktet. Dette begrepet ble brukt da skytefeltene ble slått sammen. Sambruk fungerer ikke. Det går alltid utover reindriften.

Standpunktet til Mauken/Tromsdalen RBD vedr. vindkraft i Omasvárri og Strupfjellet er absolutt et nei. De ønsker å møte Troms Kraft Vind for å forklare og argumentere for hvor viktig dette området er for distriktet. Fakken ligger på et nes på Vannøya, mens Omasvarri er sentralt i distriktets vinterbeite. Dette er hjertet i distriktet.

Distriktet ønsker at det gjøres en ordentlig utredning av Mauken/Tromsdalens bruk av Omasvárri og Strupfjellet, slik at distriktets argumentasjon ikke bare blir påstander fra distriktets side. Distriktet ønsker en grundig kartlegging av distriktets virksomhet, slik at dette kan legges til grunn for denne og andre prosesser hvor det er ønske om å bruke arealer innenfor distriktets område.

Distriktet må i perioder med dårlig beite benytte foring av rein. På vinteren trenger reinen også beitero. Det skal lite til før reinen mister interessen for et område. Mauken/Tromsdalen RBD har mistet områder til forsvaret og fjellandsbyen. Også Tønsvika - Snarby har gitt erfaring med rein som mister beitero.

Distriktet mener det er viktig at det blir gjort en utredning av bruken av området og hvilke konsekvenser et vindkraftverk vil ha for området og RBD. De ønsker en reindriftsfaglig utredning. Protect Sapmi har gjort dette i Fosen-saken og i forbindelse med utbygging av E10 i Lofoten. Distriktet ønsker en kartlegging med følgende innhold (se også vedlagt PPT fra Protect Sapmi):

Del 1: Inngrepskartlegging og reindriftsfaglig vurdering. Dette skal gi innsikt i de konsekvenser et vindkraftverk vil ha for reindriften, men også mulige praktiske løsninger. Det skal defineres forskningsbaserte påvirkningssoner, samt gjøres reindriftsfaglige vurderinger og arealberegninger.

Utredningen skal videre avdekke påvirkning på landskap, rein og mennesker. Direkte, indirekte og kumulative effekter. Hva som vil skje med den praktiske reindriften ved en utbygging skal utredes, både lokalt, årstidsbeiter og i et regionalt perspektiv.

Del 2: Utredningen skal videre kartlegge og utarbeide en «meny» av avbøtende tiltak hvor en søker å avklare: Hvilke tiltaksmuligheter finnes? Hvilke tiltak kan gjennomføres i denne saken? Hvordan og hvor skal det gjennomføres? Har distriktet kapasitet, trenger de ekstra ressurser?

Del 3: Som en del av utredningen skal det også utarbeide økonomiske analyser for distriktet, som også avdekker risikoøkninger. Kostnadsøkninger og merarbeid for distriktet skal kvantifiseres. Det

skal også beregne ulike typer produksjons- og inntektstap, samt kartlegge om det finnes verdiøkende tiltak.

Mauken/Tromsdalen RBD ønsker avslutningsvis å presisere at et ja til kunnskapsgrunnlag er ikke et ja til prosjektet. De ønsker at det blir gjennomført en grundig konsekvensutredning som kan legges til grunn i denne saken. Distriktet oppfordrer Troms Kraft Vind til å ikke be om forhåndstiltredelse og bygge ut før endelig vedtak om konsesjon.

Reinen merker klimaendringene godt. Dette er utfordrende for distriktet og de som driver med naturbaserte næringer. Det er de som merker klimaendringene best, og det er de som må avgi arealer som følge av klimaendringene.

Distriktet er usikker på hvordan fremtiden vil se ut for reindrifta. Hva har de å tilby neste generasjon reindrift? Vindkraft umuliggjør drift i reinbeitedistriktene.

Distriktet tar på møtet også opp forholdet til menneskettighetene. Hva vil skille konsekvensene for Mauken/Tromsdalen RBD sammenlignet med reindrifta på Fosen? Mauken/Tromsdalen RBD har ikke reservebeiter å ta av. Det er det den tradisjonelle driften som har et menneskerettslig vern. Om de må fore i gjerde er det brudd på menneskerettighetene. Distriktet har dårlig erfaring med Troms Kraft etter utbygging av småkraft i Ullsfjord.

Ved utbyggingen av Mauken skytefelt klarte ikke Forsvaret å visualisere hvordan dette ville påvirke reindrifta. Veien ble en sperring for reinen. De klarte ikke å forsere denne. Det tok to år før de fikk skalert veien ned, slik at det var mulig å krysse. Dette bidro til at reinen endret flyttemønster. De krysser nå veien på andre steder enn tidligere. Farligere kryssing. En liten ting kan endre det naturlige trekket.

Mauken/Tromsdalen Reinbeitedistrikt ønsker å gjennomføre utredningen. Troms Kraft Vind presenterte til slutt i møtet hvordan den formelle prosessen med områderegulering, konsesjon og utarbeidelse av konsekvensutredningsprogram (KU-program) er lagt opp. Den reindriftsfaglige utredningen vil være en del av den lovpålagt KU-prosessen. Mauken/Tromsdalen RBD ønsker å bli hørt i utarbeidelsen av KU-program. Her vil de spille inn konsekvenser i samarbeid med Protect Sapmi.

Troms Kraft Vind og Mauken/Tromsdalen RBD vil fortsette dialogen vedr. reindriftsfaglig utredning som del av den lovpålagte prosessen knyttet til områderegulering og konsesjon for vindkraft.

Referent,

Geir Håvard Hanssen, Troms Kraft Vind AS
16.04.2024